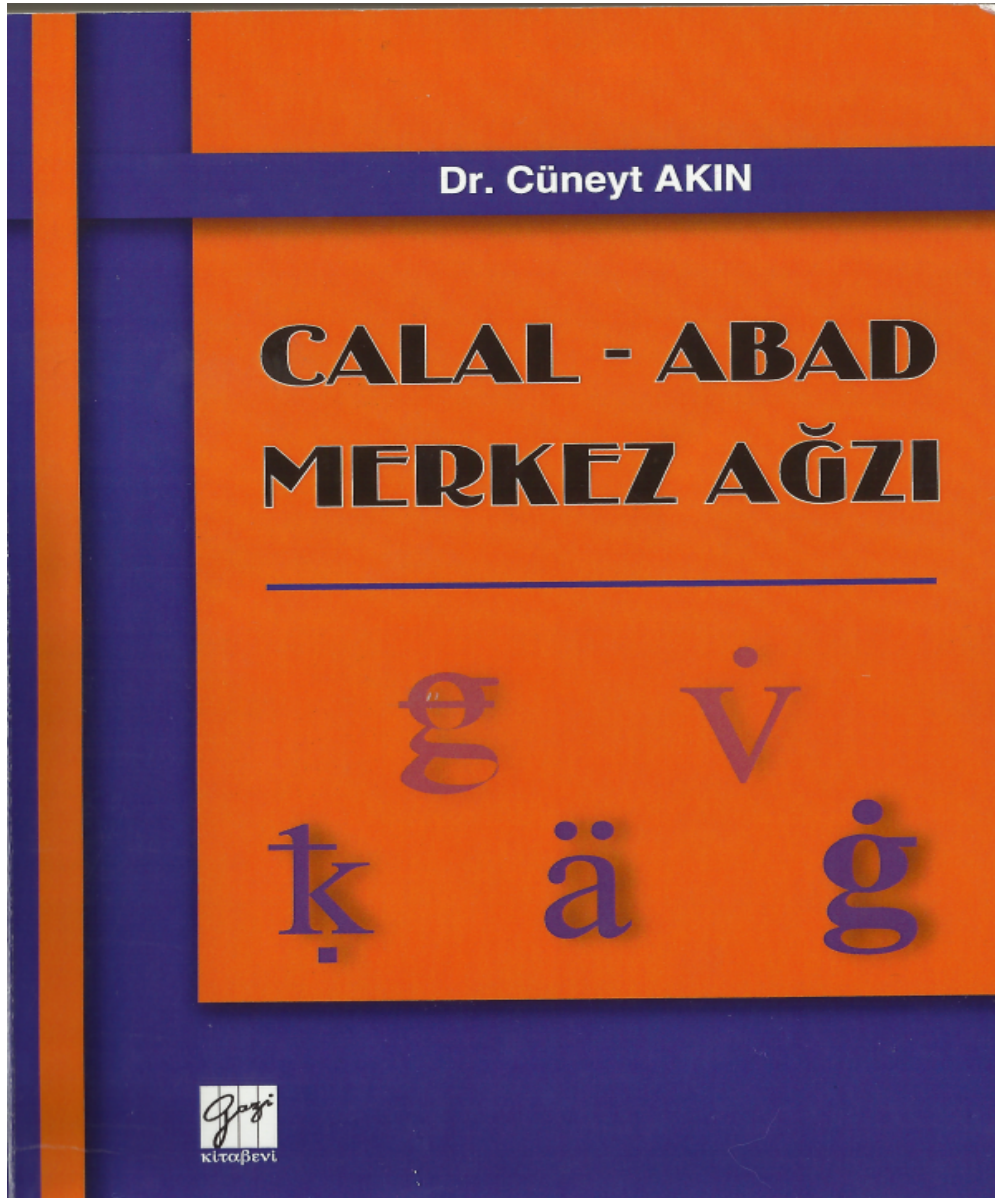

Cüneyt AKIN, Calal-Abad Merkez A zı, Gazi Kitabevi, Ankara 2014, 235 s.

ISBN: 978-605-344-172-4

Burcu KABAN*

* Yüksek Lisans Ö rencisi, U ak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, U ak – TÜRK YE, E-posta: yazarburcukaban@hotmail.com.

Kırgız Türkçesi a ızları veya Kırgızcanın herhangi bir a ız bölgesi üzerinde Türkiye’de yapılmı müstakil bir çalı ma bulunmamaktadır. Bu bo lu un giderilmesi amacıyla meydana getirilen bu çalı ma, bu alandaki önemli bir bo lu u doldurmaktadır.

Çalı ma, Kırgızistan’ın Calal-Abad ili merkezinde, 2007-2009 yılları arasında ara tırmacı tarafından derlenen metinlerin gramer incelemesi (ses ve ekil) ekinde hazırlanmı tir.

Çalı manın Giri kısmında Kırgız Türkleri, Kırgız edebiyatı, Kırgız Türkçesi ve a ızları üzerine bugüne kadar yapılan çalı malar ele alınmı ve yapılan tasnifler de erlendirilmı tir. Calal-Abad merkez a zının ses ve ekil özellikleri verilmeden önce, Tü tük (Güney) diyalektinin ses, ekil ve söz varlı ı bakımından de erlendirmesi yapılmı tir.

nceleme kısmında ise, Calal-Abad merkez a zının gramer özellikleri, karakteristik olan ve olmayan ba lıkları altında ele alınmı ve Türkiye Türkçesi a ız kitaplarında yer alan alt ba lıklar esas alınmak suretiyle, ses ve ekil özellikleri bakımından incelenmı tir.

Akın, yaptı ı incelemelerin sonunda Kırgız Türkçesi diyalektlerini Tündük-Çıgı (Kuzey-Do u), Tündük-Batı (Talas), Tü tük-Çıgı (Güney-Do u), Tü tük-Batı (çkilik) olmak üzere dört ana gurupta toplamı tir. Çalı masında inceledi i Calal-Abad merkez a zını, Tü tük-Çıgı (Güney-Do u) gurubuna dâhil etmi tir.

Kitabın sonunda Akın’ın yaptı ı de erlendirmede, Tü tük a ızları arasında yer alan Calal-Abad a ızları, Ketmen-Töbö Grubu A zı, Batı Grubu A zı ve Güney-Do u Grubu a zı olarak sınıflandırılmı tir.

Calal-Abad merkez a zında görülen fonetik ve morfolojik özelliklerin tasnifi ise: 1. ‘ä / ää’ A zı, 2. ‘too’ A zı, 3. ‘minüt’ A zı, 4. ‘o / u u / u’ A zı, 5. ‘ele’ A zı, 6. ‘barat / barayt’ A zı, 7. ‘bulcer / biyer’ A zı, 8. ‘nike, nari’ A zı, 9. ‘hem / em’ A zı, 10. ‘al / alar’ A zı ve 11. ‘kızıl’ A zı ba lıkları altında yapılmı tir.

Kırgız Türkçesi a ızlarından Calal-Abad merkez a zının incelendi i bu eser, özellikle Türkiye’de yapılacak olan çalı malara katkı sa layacak ve ara tırmacıların dikkatini Kırgız Türkçesi a ızlarına yöneltecek niteliktedir. Çalı manın ayrıca, Türk lehçeleri arasında mukayeseli a ız çalı malarının yapılmasına kaynaklık edece i kanaatindeyiz.